

Kaikki mitä sinun tulisi tietää E- kirjastosta

- Kansalliskirjaston ja kuntien (yleisten kirjastojen) yhteistyössä toteuttama palvelu digitaalisten aineistojen tarjoamiseksi kuntien asukkaille.
- E-kirjoja ja äänikirjoja suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi (jonkun verran myös muilla kielillä) ja kotimaisia digitaalisia aikakauslehtiä.
- Käyttöliittymänä alkuvaiheessa E-kirjasto-mobiilisovellus.
- Palvelua pääsevät käyttämään E-kirjastoon liittyneiden kuntien asukkaat.
- Palvelu avautuu 23.4.2024.

- Kunta saa palvelun käyttöönsä tekemällä Kansalliskirjaston kanssa yhteistyösopimuksen e-kirjastopalveluiden tuottamisesta.
- Sopimuksen juridisena perustana on horisontaalinen yhteistyö.
- Kunnat rahoittavat palvelun kokonaisuudessaan, palvelu maksaa 0,7 e /asukas /vuosi.
- Palvelun piirissä on n. 85 % Suomessa asuvista
  - Yli 200 kuntaa, 4,7 miljoonaa asukasta
- Palvelu tuotetaan yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa: 10 työryhmää ja ohjausryhmä.

- Palvelupäällikkö Annastiina Louhisalmi
- Tietoasiantuntija Marja Hjelt: kirjastoyhteistyö
- Tietoasiantuntija Outi Tommila: viestintä
- Tietoasiantuntija Anna Tuomikoski: aineistot

It-tiimi:

- Tietojärjestelmäpäällikkö Joonas Kutilainen-Pennanen
- Tietojärjestelmäasiantuntija Pekko Sams
- Tietojärjestelmäasiantuntija Max Gräsbeck
- Tietojärjestelmäasiantuntija Sade-Tuuli Siipola
- Tietojärjestelmäasiantuntija Kaisa Kuivalahti

- 10 työryhmää, joiden jäsenet tulevat yleisistä kirjastoista:
  - Aineistovalinnan työryhmät (yhteensä kuusi ryhmää)
  - Kokoelmatyöryhmä (muodostuu aineistovalintaryhmien puheenjohtajista)
  - Käyttäjätuen työryhmä
  - Etusivutoimituksen työryhmä
  - Viestinnän ja markkinoinnin työryhmä
  - Käyttäjäkoulutuksen työryhmä
- E-kirjaston ohjausryhmä muodostuu kuntien (pienet kunnat, keskikokoiset kunnat, suuret kunnat) ja Kansalliskirjaston edustajista.
- Sidosryhmistä muodostettu yhteistyöryhmä.

- E-kirjastosta voi lainata e- ja äänikirjoja:
  - suomeksi
  - ruotsiksi
  - englanniksi
  - jonkin verran myös muilla kielillä.
  - E-kirjastossa voi lukea aikakauslehtien digitaalisia näköisversioita.
- Mahdollisista uusista aineistotyypeistä päättää ohjausryhmä.
- E- ja äänikirjalisenssejä on rajallinen määrä, joten aineistoa voi joutua jonottamaan.
- Myös lehdissä suosituimpiin ja tuoreimpiin nimekkeisiin saattaa muodostua jonoa.

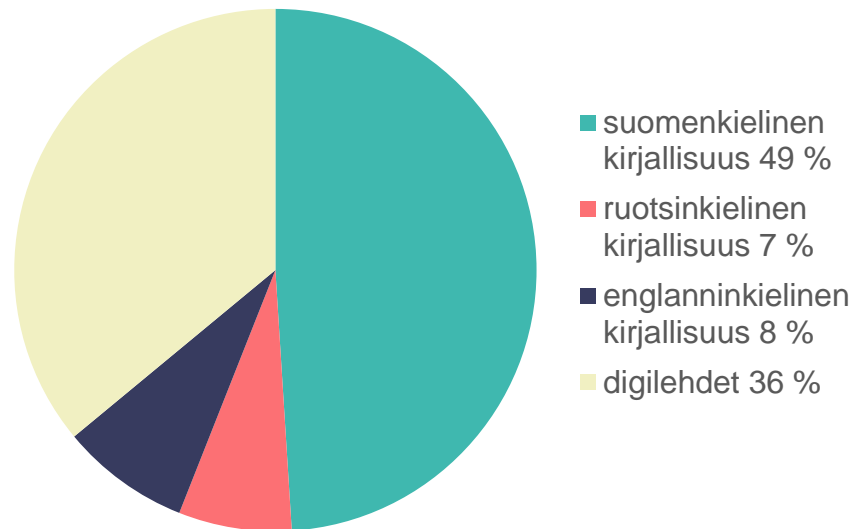
- Pääasiallinen malli: rajoitetun yhtäaikaisen käytön vuosilisenssi.
  - suomenkieliset 50, 30, 10, 5 yhtäaikaista lukuoikeutta
  - ruotsinkieliset, englanninkieliset 30, 10, 1 yhtäaikaista lukuoikeutta
- Lisäksi myös mahdollisesti
  - Poolimalli, esim. 100 lainaa.
  - Pay per view: joka lainasta maksu.
  - Pysyvä rajoitetun yhtäaikaisen käytön lisenssimalli.
  - Hybridimalli: yhdistelee useampaa mallia.
- Lehdillä rajoitetun yhtäaikaisen käytön kelluva lisenssi.
- Kustantaja tarjoaa lisenssityypin ja määrittelee hinnan.

- E- ja äänikirjat
  - Laina-aika kaksi viikkoa
  - Enintään 5 lainaa yhtä aikaa
  - Enintään 5 varausta yhtä aikaa
- Digilehdet
  - Lehden lukuaika kaksi tuntia
  - Lepojastin 15 minuuttia

- Aineistobudjetti riippuu mukana olevien kuntien määrästä
  - arvio 2-3 miljoonaa / vuosi
- Aineistobudjetti 2024
  - noin 1,3 miljoonaa euroa / 8 kk
  - Aineistomääräraha on jaettu hankkeen tekemän kustannuskyselyn sekä aikaisempien käyttötilastojen mukaan.

Aineistojen suhteelliset osuudet budjetista

- Aineistovalinnasta vastaavat aineistotyöryhmät
  - 6 ryhmää
    - lehdet
    - suomenkielinen kaunokirjallisuus
    - suomenkielinen tietokirjallisuus
    - suomenkielinen lasten ja nuorten kirjallisuus
    - ruotsinkielinen kirjallisuus
    - englannin ja muun kielinen kirjallisuus
  - Jäsenet yleisten kirjastojen työntekijöitä eri puolilta Suomea.
  - Ryhmät tekevät valintatyötä säännöllisesti vähintään kuukausittain.
- Aineistoryhmien puheenjohtajat muodostavat E-kirjaston kokoelmaryhmän, joka vastaa E-kirjaston kokoelmapolitiikasta.

- Linjaa miten ja millä perusteilla aineistoa valitaan E-kirjaston kokoelmaan
  - Kokoelmatyöryhmän laatima
  - Ohjausryhmä hyväksyy
- Keskeisiä nostoja:
  - Tavoitteena laaja-alainen, monipuolinen ja moniääninen kokoelma (kirjastolaki).
  - Sekä suosittuja uutuuksia että pienten kustantamoiden ja uusien tekijöiden tuotantoa.
  - asiakkaiden tarpeet
  - nimekkeiden kysyntä
  - kokoelman monipuolisuus
  - ajankohtaisuus.
- Ensimmäisenä vuonna kokoelman tavoite koko 10 000 nimekettä.
  - Käyttökokoelma, ei pitkäaikaissäilytystä tms.
- Luettavissa [E-kirjaston nettisivuilla](#)

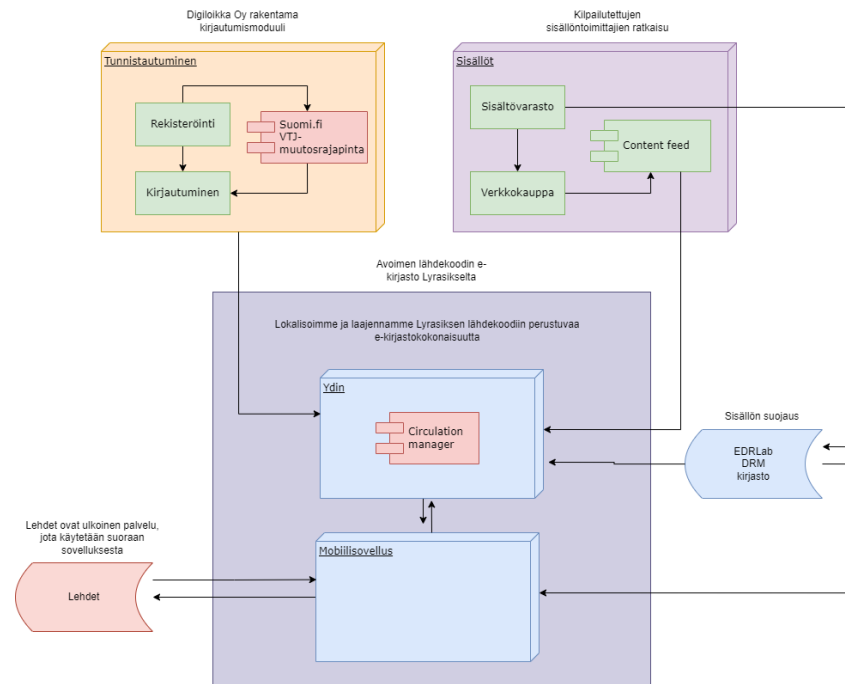

- Rekisteröityminen sovelluksen kautta vahvalla tunnistautumisella
  - Suomi.fi palvelusta henkilötiedot
    - Kotikuntatieto, nimi, henkilötunnus
    - Huollettavien tieto
  - [video](#)
  - Vastaa kirjastokorttihakemuksen allekirjoitusta ja henkilötodistusta
    - Hyväksyy käyttö säännöt
    - Hyväksyy henkilötietojen päivityksen Suomi.fi kautta

- Alle 13-vuotias lapsi tarvitsee huoltajan hyväksynnän.
  - Huoltaja rekisteröi sovelluksen huollettavalleen oman sovelluksensa asetuksista. Sovellus ohjaa huollettavan kutsumista käyttämään E-kirjastoa
- Yli 13-vuotias lapsi voi rekisteröityä sovellukseen itse, mikäli hänellä on mahdollisuus vahvaan tunnistautumiseen.
  - Mikäli lapsella ei ole pankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta, niin huoltaja voi rekisteröidä sovelluksen huollettavalleen.
- Asiakkaan rekisteröiminen kirjastossa
  - Mikäli henkilöllä ei ole mahdollisuutta vahvaan tunnistautumiseen, voi hän hakea asiakkuutta kirjaston kautta.
  - Kirjastossa rekisteröidään asiakas hallinnointiliittymässä henkilöllisyystodistuksen mukaan.

- E-kirjastoa voi käyttää useammalla laitteella
  - Asetuksista kohdasta jaa pääsyavain/avainkoodi yhdistetään laitteet
    - Sovellus ohjaa pääsykoodin/avainkoodin jakamista
    - [video](#)
  - **Toinen vaihtoehto:** lataa sovellus toiselle laitteelle ja kirjaudu vahvalla tunnistautumisella. Omat tiedot (lainat ja varaukset) tulevat käyttöön.
- Turvakielto estää toistaiseksi asiakkuuden.
  - Turvakieltoasiakkaiden henkilötietojen käsittely vaatii erityisluvan DVV:ltä.

- E-kirjasto-kokonaisuus perustuu avoimeen lähdekoodiin (Lyrisis, The Palace Project)
  - laajennettu paikallisilla komponenteilla
    - tunnistautumis-ratkaisu
      - Suomi.fi, VTJ-muutosrajapinta
    - digilehdet
    - käyttötilastot kunnille ja lainauskorvausta varten
- E-kirjastopalvelu ylläpitää ja kehittää
  - Ellibs tehnyt sovelluksen julkaisuvaiheeseen
- Aineistot aineistoimittajien palveluista rajapinnan kautta
  - metatieto, ei rikasteta
  - saatavuus
  - lisenssihallinta

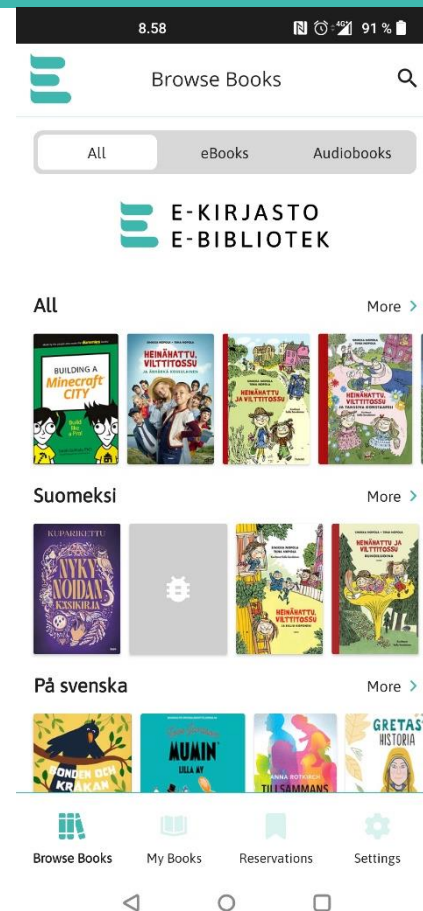

- Ladattavissa Android- ja iOS-laitteille sovelluskaupasta.
- Sovellus on pyritty pitämään mahdollisimman helppokäyttöisenä.
- Perustoiminnot: aineiston selaus, lainaus, varaus sekä lukeminen ja kuunteleminen.
- E- ja äänikirjat luetaan ja kuunnellaan sovelluksessa
  - off-line käyttö
- Lehdet ohjautuvat luettaviksi ulkopuoliseen lukuohjelmaan.
  - Lehtien lukeminen vaatii jatkuvan internet-yhteyden.

- Ensimmäisellä kerralla rekisteröityminen asiakkaaksi.
  - Sovellus ohjaa rekisteröitymistä.
- Sovellus käyttää näyttölukitusta sovelluksen avaamiseen.
  - Sormenjälki, kasvotunnistus, kuvio tai pin-koodi ovat tietoturvan vuoksi välttämättömiä.
  - Ei tarvita erillisiä käyttäjätunnuksia
    - Käyttäjätunnus tai vahva tunnistautuminen tarvitaan ensimmäisellä kerralla, jos käyttää useampaa laitetta
  - Ei kirjautumista sovellukseen.
  - Sovelluksen käyttö
    - [E- ja äänikirjat](#)
    - [digilehdet](#)

- Kolme hallinnointiliittymää
  - Tunnushallinta ja rekisteröinti
    - <https://tunnistus.e-kirjasto.fi>
  - Tilastot, e- ja äänikirjat, sovelluksen kokoelmahallinta (listat ja nostot)
    - <https://lib.e-kirjasto.fi/admin/>
  - Tilastot, lehdet
    - [ePress Partner Analytics](#)

- Pääsy vaatii käyttäjätunnuksen ja salasanan
  - Henkilökohtaiset tunnukset
- Kirjastoiden henkilökunnan toiminnot
  - Pääkäyttäjä
    - Alueen tunnusten hallinnointi
    - Tilastot (kaksi hallinnointiliittymää)
    - Voi olla useampi taso pääkäyttäjiä (kimppa/kunta)
  - Kirjastonhoitaja (etusivutoimituksen työryhmäläinen)
    - E-kirjaston listat
    - E-kirjaston etusivun nostot
  - Rekisteröijä (asiakaspalvelu)
    - Asiakkaan manuaalinen rekisteröinti
- Pääkäyttäjätunnuksella ei voi tehdä asiakkaan rekisteröintiä
  - Samalla henkilöllä voi olla pääkäyttäjätunnus ja rekisteröijän tunnus
- E-kirjasto
  - Sovelluksen ohjaus (pääsy vain sovelluskehittäjillä).

- Kimppojen pääkäyttäjien tunnuksia luodaan parhaillaan ja toimitetaan pääkäyttäjille tämän viikon kuluessa.
- Kimpan pääkäyttäjä luo alemman tason tunnukset rekisteröintiin tietokoneella tunnushallinnassa <https://tunnistus.e-kirjasto.fi>
- Roolin haltija saa linkin käyttäjätunnuksen aktivoimiseen sähköpostilla.
- Linkin kautta roolin haltija luo itselleen käyttäjätunnuksen ja salasanan ilman vahvaa tunnistautumista.
- Hallinnointiliittymään kirjaudutaan käyttäjätunnuksella ja salasanalla.

- Henkilön rekisteröinti asiakkaaksi kirjastossa, mikäli asiakkaalla ei ole mahdollisuutta vahvaan tunnistautumiseen:
  - Asiakkaaksi rekisteröityminen kirjastossa edellyttää, että henkilöllä on käytössään toimiva sähköpostiosoite.
  - Rekisteröijä tekee rekisteröinnin tietokoneella.
  - Rekisteröijä kirjautuu hallintaliittymään käyttäjätunnuksellaan ja salasanallaan.
  - Rekisteröijä tarkistaa henkilön henkilöllisyystodistuksen ja kirjaa siitä hallintaliittymän lomakkeelle henkilötunnuksen, nimen ja sähköpostiosoitteen.
  - Henkilö saa linkin sähköpostiin, jonka kautta hän saa rekisteröityä E-kirjastosovelluksen käyttöönsä ja halutessaan luotua käyttäjätunnuksen.

3f585472-6edc-497a-ac0b-f717a220e6ad

Takaisin

Kutsu asiakas

Henkilötunnus

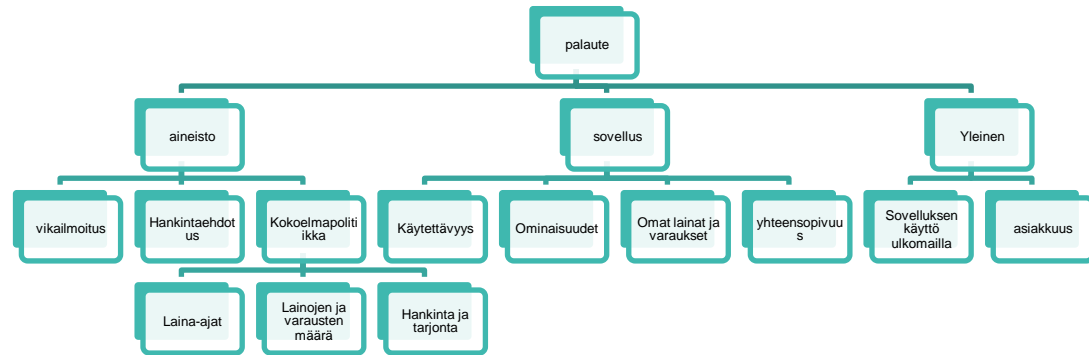
Etunimi

Sukunimi

Sähköpostiosoite

Jatka

- Kunnat vastaavat alueeltaan tulevaan palautteeseen
  - Kunkin kunnan oman prosessin mukaan
- Palautteeseen tulee reagoida 3 vrk aikana
- Vastaamiseen [UKK](#), mallivastaukset
- Palautteen uudelleenohjaus kunnan omien kriteerien mukaisesti.
- Aineiston vikailmoitukset
  - E-kirjasto vastaanottaa ja käsittelee
- Palauteyhteenvedot E-kirjastolle kuukausittain.

- Rekisterinpitäjä
  - Kansalliskirjasto, E-kirjastopalvelu
- Henkilötietoja käsitellään
  - Asiakkuuden varmentamiseksi.
  - Automaattisen virhelokin luomiseksi.
  - Personoitujen palvelujen tuottamiseksi (esim. kirjasuosituksset lainahistorian perusteella).
  - Anonymisoituna
    - käyttötilastojen luomiseksi
    - lainauskorvausten maksamista varten.
- Kirjastot ovat henkilötietojen käsittelijöitä
  - Asiakkaan rekisteröinti E-kirjastoon.

- Käyttäjän perustiedot
  - Käytettävä tunnistautumismenetelmä
  - Henkilötunnus (kotikunnan automaattista päivitystä varten)
  - Käyttökieli
  - Nimi
  - Kotikunta
- Personoituihin toimintoihin
  - Käyttäjän henkilökohtaiset asetukset
  - Varaukset
  - Lainat
  - Käytettävän laitteen merkki, malli ja käyttöjärjestelmä
  - Ikä
- Käytön analysointiin
  - Selaintyyppi/-versio
  - Selaimen kieliversio
  - Käyttöjärjestelmä (esim. Windows 11, Android, IOS)
  - Laitemerkki, laitetyyppi, laitemalli
  - Näyttötyyppi
  - Lähde URL
- Muut
  - Verkkopalvelun hyödyntämiseen välttämättömät, välimuistiin tallennettavat tiedot

- Sovellus täyttää WCAG mukaiset A/AA saavutettavuustasot
  - havaittavuus
  - hallittavuus
  - ymmärrettävyys
  - toimintavarmuus.
- Aineistojen osalta saavutettavuusedellytys vain e-kirjoilla
  - 6/2025 alkaen
  - Saavutettava DRM
    - Radium LCP DRM (Licensed Content Protection)
  - Äänikirjat huomioitu saavutettavuus
    - Radium audiobook, rikastettu MP3
  - Lehdissä pyritään huomioimaan saavutettavuus
    - Kuuntelutoiminto osassa lehdistä osassa artikkeleita
  - Aineistojen saavutettavuuteen vaikuttaa myös niiden tiedostorakenne.

- LibOppi: koulutusmateriaalit kirjastojen henkilökunnalle
  - Avattu 16.4.
  - Kurssi: Kuntien yhteinen e-kirjasto
    - Ei tarvitse kurssiavainta
- Alueellisia koulutuksia ja tilaisuuksia voi kysyä E-kirjastolta
- Loppukäyttäjälle suunnatut verkkosivut osoitteessa e-kirjasto.fi
- [Asiakaswikissä](#)
  - Tietoa kirjastojen henkilökunnalle ja E-kirjaston yhteistyökumppaneille:
    - mm. tiedot tulevista infoista ja muista tapahtumista.
  - Kirjastojen käyttöön:
    - E-kirjaston visuaalisen ilmeen ohje.
    - Logot ja valokuvia.
    - Tulostettavia esitteitä, julisteita, infonäyttödioja ja muita materiaaleja.
- Kirjastojen materiaaleja suunnitellaan viestinnän ja markkinoinnin työryhmässä.
- Kysymykset ja kommentit viestintään liittyen: outi.tommila@helsinki.fi

- Palvelun tarve on lähtöisin kirjastoilta ja alkurahoituksen on myöntänyt eduskunta.
- Sovellus on itse kehitetty ja sitä ylläpidetään ja kehitetään itse.
- Alusta ja aineistot on erotettu toisistaan.
- Kirjastojen rooli palvelun tuottamisessa ja kehittämisessä on suuri.
- Palvelun rakentamisessa on kuultu sidosryhmiä laajasti ja yhteistyötä heidän kanssaan jatketaan.
- Suomessa e-aineistojen lainaamisesta maksetaan nyt lainauskorvauksia.

- Sähköpostit
  - etunimi.sukunimi(at)helsinki.fi
- Palveluposti
  - e-kirjasto-posti(at)helsinki.fi
- Asiakaswiki
  - www.kiwi.fi/display/ekirjasto
- Verkkosivut
  - E-kirjasto.fi
  - E-biblioteket.fi
  - E-library.fi